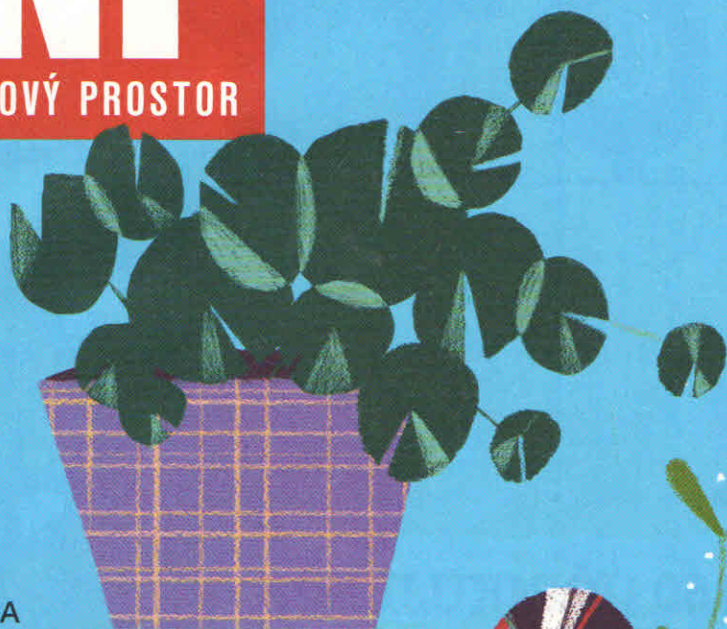

20 LET
SPOLU

NP

NOVÝ PROSTOR

Tajemství zahradničení

GENERAČNÍ SPOR
O KRTKY, PLASTY,
CHEMII A SMYSL
ZAHŘÁDKY VŮBEC

CENA

50 Kč

POLOVINA
PRO PRODEJCE

ČÍSLO

537

v prodeji od
21. května 2019

PROSÍME, KUPUJTE JEN
OD PRODEJČŮ, KTERÍ STOJÍ
NA SVÉM PRACOVNÍM MÍSTĚ
A MAJÍ PLATNÝ PRŮKAZ.

MÍSTO PRO ČÍSLO PRŮKAZKY PRODEJCE

3175

Čeští zahrádkáři mezi Kristalonem a láskou k přírodě

Text: Veronika Štefanová

Český zahrádkář, kovaný Receptářem nejen na neděli, se ocitá na hraně mezi očividnou náklonností k přírodě a zároveň neschopností racionálně vyhodnotit situaci a upustit od kristalonových mejdanů, hubení krtků, aplikace přípravků proti dosedávání ptáků na zem a jiných pošetilostí. Kudy z toho? A můžeme vůbec chtít, aby se změnil?

Tato úvaha ve mně začala rašit mezi regály známého kutilského řetězce, kam jsem se vypravila pro propriety ke svým prvním zahrádkářským pokusům na balkoně. Než jsem se ale dobrala k nákupu obyčejného substrátu, musela jsem se prokletit policemi obtěžkanými „těžkotonážními“ chemickými hnojivy a jako Alenka v říši divů v ruce obracela lahvičky s názvy jako Stop psům, Stop kočkám, Gel na krtky či přípravek proti dosedávání ptáků na zem. Obzvláště pasti na krtky mi přišly hodně rafinovaně brutální, přitom už se dost dlouho mluví o tom, že tento drobný savec je pro zahrádku naopak solidním přínosem, většinou na ní žije jen jeden, jeho trus se dá krásně použít k hnojení a pojídá hmyz, který by mohl rostliny napadat.

A do toho v popředí polic v jednom z největších zahradnických center v Praze září granulky, které stačí bezmyšlenkovitě (protože jinak to snad ani nejde) hodit do košíku a krtka jimi otrávit. Wow. Scházel mi tam snad ještě přípravek Stop přírodě v přírodě, ten by asi vyřešil všechno a byl by klid – zahrádkář by se nemusel se zahrádkou už vůbec štvát. Žádné informace, žádná osvěta, a mezi tím jaksí slavnostně, v množství jako šafránu, a taky pěkně předraženě, pár „zelených“ věcí jako kokosový substrát nebo organické hnojivo v plastové lahvi. Dobrá, díky za ně.

Analogie prezidentských voleb

Ale přece všichni musíme vědět, že když budeme do půdy sypat granulky, sice se nám toho krátkodobě urodí víc, ale z dlouhodobého hlediska ji tak činíme neúrodnou, a že

PODLE PRŮZKUMŮ POUŽÍVÁ NĚJAKOU CHEMIÍ NA SVÝCH POZEMCÍCH ZHRUBA POLOVINA ZAHRÁDKÁŘŮ V TÉTO ZEMI

brutálním hubením „škůdců“ narušujeme ekosystém, což se prostě časem projeví velkou nerovnováhou, a naopak třeba extrémním přemnožením některého z druhů.

Jako by byl český zahrádkář k takovým informacím pořád jaksí nedůvěřivý. „Zase mě straší, tak hrozné to nebude“, „Tak prostě tam toho trochu sypnu, to se nemůže nic stát“ – jako bych ho slyšela. „Zase mě straší něčím, o čem ve svém dobře známém světě nechci slyšet,“ dodávám já. Ten přístup kolem sebe moc dobře znám a začala jsem

si dělat mezi zahrádkáři ve svém okolí malý průzkum, ze kterého jasně vyplývá, že je to hlavně generační záležitost a také záležitost rozdílu mezi vesnicí a městem, prostě trochu analogie prezidentských voleb.

Kristalonová obsese

Zatímco třicátníci zakládají ve městech a kolem nich komunitní zahrádky, hnojí nakvašenými kopřivami a minerály půdě dodávají nadrcenými vaječnými skořápkami, na YouTube na vás při zadání hesla „jak pěstovat rajčata“ jako první vypadne bodrý pán se skvělou radou, že je nutné jim hlavně zajistit pravidelný přísun vápníku Kristalonem.

Dobře, konec rozčilování, takhle bych mohla pokračovat dál a už jen naštvávám sama sebe. Všichni dobře víme, že osvěta by měla přicházet hlavně z médií a také od oněch řetězců, ve kterých zahrádkáři nakupují (a které se na svých webových stránkách pyšní svou společenskou odpovědností, samozřejmě takovou, která nepřesahuje zisk). Když se uklidním, tak trochu obrátím. Musím říct, že ani v případě zahrádkářů přes padesát, s nimiž jsem mluvila a kteří jsou zkrátka těmi, kteří v ruce drží Kristalon a granulky nejčastěji (podle průzkumů používá nějakou chemii zhruba polovina zahrádkářů v této zemi), nelze jednoznačně tvrdit, že by přírodu neměli rádi. Zahrádku si užívají určitě nejen kvůli gigantickým rajčatům, ale i zelení a klidu a myslím si, že umějí přírodě naslouchat. O to víc potom člověk nechápe ten paradox. Působí to na mě jako taková láska z náhody, dojezd vzplanutí, bez opravdového vnímání potřeb toho druhého, bez jakési vztahové bystrosti. Možná je to láska extrémně plachá. Trochu naivní láska, dětská.

Tichá udržitelost

Na druhou stranu jsou to lidé, kteří opravdu vyrůstali ve světě bez plastů, mléko bylo ve skle, papír se sbíral, nějaký ekologický alarm se obzvláště v inkubátoru socialismu nekonal. Uvázli jednou nohou v minulosti pokračující alarmující zprávy o změnách klimatu, i když se začínají velmi konkrétně dotýkat i jejich zahrádek.

Environmentální sociolog Petr Jehlička používá termín tichá udržitelost, který vysvětluje jako souhrn praktik, jež přinášejí příznivé environmentální nebo sociální dopady, i když nejsou bezprostředně cílené na zlepšení životního prostředí. Sociolog Jan Keller zase vnímá zahrádky a samozásobitelství s nimi spojené jako důležité ostrůvky svobody v tržní společnosti a Jan Vávra z Jihočeské

univerzity píše ve své nedávné studii o tom, že domácí potraviny v porovnání s konvenční produkcí vytvářejí méně emisí skleníkových plynů. A dalo by se určitě pokračovat. Všechno to myslím vystihuje podstatu celé věci dost dobře. Zkrátka je lepší mít zahrádku a něco pěstovat než nic takového nedělat,

OBZVLÁŠTĚ PASTI NA KRTKY MI PŘIŠLY HODNĚ RAFINOVANĚ BRUTÁLNÍ, PŘITOM SE UŽ DOST DLOUHO MLUVÍ O TOM, ŽE KRTEK JE PRO ZAHRADU NAOPAK SOLIDNÍM PŘÍNOSEM

ať už s hnojivy, nebo bez, o tom není pochyb. A člověka to stojí čas, peníze, péči, i když hnojenou, to by se úplně bez lásky asi dělat nedalo.

Čech je víc praktik než filozof

Lucie Sovová z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, která se dlouhodobě zabývá českými zahrádkářskými koloniemi a proslavila se skvělým TED Talkem *Tradiční okurky v novém láku*, vtipně konstatuje: „Český zahrádkář je spíš praktik než filozof, řídí se selským rozumem, dlouholetou zkušeností a Receptářem pro dům a zahradu. Ve větší zkratce – ve Spojených státech zahrádkářství propaguje Michelle Obama, u nás je, byl a bude modlou zahrádkářů Přemek Podlaha.“ Lucie mi také napsala tato konejšíva slova: „Chápu vaše rozhořčení, ale osobně bych za to zahrádkáře nezatracovala, každý máme nějaké slepé skvrny a ta nekonzistence – je to, asi jako když někdo říká, že má rád zvířata, a přitom jí maso nebo chodí do cirkusu. Co to vlastně obecněji znamená mít rád přírodu, je trochu komplikované, doporučuji vám knihu ekopsychologa Jana Krajhanzla *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí*.“ A zase ty vztahy. Nevím, jestli mi ta kniha příště u pastí na krtky přinese nějaký klid, každopádně vím, že kdybychom do vztahu se zahrádkou vnesli společně s dobrým záměrem trochu víc prostoru, uvolněnosti, smíření s tím, jak se věci mají, a že úroda nemusí mít vždycky tu podobu, kterou jsme si představovali, srdce by často překvapením zaplesalo.

I mezi plevem kvete pšenka a spousta plevce se dá jíst.